

En naturlig udvikling

Dam, Torben; Støvring, Jan

Publication date:
2015

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Dam, T., & Støvring, J. (2015, feb. 24). En naturlig udvikling.

EN NATURLIG UDVIKLING

Vi ser begyndelsen på en stor transformering af vores byområder. Kraftige regnskyl har gjort det håndgribeligt, at vores byområder ikke kan håndtere klimaet. De kraftige tropiske regnskyl som kommer pludseligt og intenst er en udfordring i et ledningssystem. De oversvømmede kældre, veje og stræder, er i lige så høj grad en konsekvens af urbaniseringen hvor landskabets iboende dynamik sættes ud af spil.

Kunstprojekt. Nettenfabriek, Appeldorn, 2008, foto: Torben Dam

Af Torben Dam og Jan Støvring, Landskabsarkitektur og Planlægning, Institut for Geovidenskab og Naturressourceforvaltning, Københavns Universitet

Vi skal tilpasse et klima med intense regnskyl, kraftig vind og perioder med tørke, som en del af landskabet. Ambitionen er at tilpasse byen til at møde kommende udfordringer. Vores samfund har før stået over for tilsvarende forandringer, f.eks. da den industrialiserede by blev kloakeret.

Kloakker forandrede byens rum

Vore byer placerede sig i landskabet med adgang til lokale naturressourcer og i sikkerhed og under stabile forhold. I dag er byens gader og konstruktion en selvfølge. Først skete transport og handel primært via vandveje, mens jordveje tjente lokale formål. Kongevejene fra 1500tallet blev anlagt med grøfter, forstærket med grus og sten og med tiden til dels brolagt og dannede skole for de følgende 200 års vejbygning. Nettet udbygges frem til midten af 1700tallet og fra dette tidspunkt er byernes gader brolagt systematisk når det var tiltrængt og det på husejernes regning. På den brolagte vej håndteres regnvand i rendestenen hvortil også vand fra husholdningen henkastes frem til den første kloakering (fra 1860'erne).

Med industrialiseringen fra midt i 1800tallet eksploderende byen, arealmæssigt og befolkningsmæssigt. Vækst og kolera satte byens system under pres.

I 1857 vedtog man den første kloaklov. Kloakken bortledte regnvand og senere tilsluttede man toiletter. Kloakken var løsningen, da byens landskab ikke længere kunne klare vandets kredsløb. Fra 1884 tilsluttes lovligt WC til kloakken.

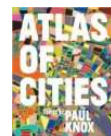
Den Nordiske Industri-, Landbrugs- og Kunstudstilling i København i 1888 er et fantastisk øjebliksbillede på, store forandringer i byen. Københavns indbyggertal var fordoblet i de foregående 20 år fra ca. 200.000 til 400.000.

REGNEN KOMMER >

Vand i kælderen er pludselig blevet noget rigtig mange kan tale med om. Kraftige regnskyl er noget vi skal til at vænne os til. Og dermed også tilpasse vores byer efter. Hvordan kan man bedst gøre det?

[Se Regnen kommer >](#)

Atlas of Cities

Richard Florida

DKR 440,00

The Earth from Space

Yann Arthus-Bertrand, Goodplanet Foundation

DKR 399,00

Create Your Own Solar System

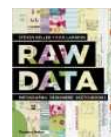
Clockwork Soldier

DKR 125,00

Blød Globe Bold / Soft Globe Ball

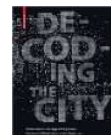
DKR 69,00

Raw Data: Infographic Designers' Sketchbooks

Steven Heller, Rick Landers

DKR 375,00

Decoding the City: Urbanism in the Age of Big Data

Dietmar Offenhuber, Carlo Ratti

DKR 355,00

København set fra oven

Claus Hagen Petersen

DKR 399,00

På udstillingens Hygiejne-afdeling blev alt det moderne vist; centralvarme, kloak og sanitet, herunder også vandklosettet. Alt var endnu nyt, ukendt og uafprøvet. Københavns Kommunes 'Brolægning og vejvæsen' deltog under overskriften: "hygiejne" med nye gader - nu uden rendesten. Det nuværende 'Københavnertov' er en ekstra gevinst fra tiden - en merværdi, der opstod i datidens gravekaos.

Anlæg af kloakker og ombygning af byens gader i 1800-tallet var en kæmpe investering som blev løftet i fællesskab mellem lejere, grundejere og det offentlige. Formidling og kommunikation på udstillingen i 1888 var en af grundene til at det lykkedes. I nogle tilfælde måtte Københavns Kommune dog overtage private veje for at få skabt et sammenhængende ledningsnet. Rørlægning af rendestenen og indførelsen af vandklosettet tog 60 år og forandrede grundlæggende byens rum til det vi kender i dag.

Byer med klimatilpasning

De aktuelle klimatilpasningsplaner og konkrete projekter vi ser disse år kan vi kalde version 1.0. Den første version har banet vejen for diskussionen for klimatilpasning af byen. Det tog 60 år at bygge byens kloak hvor teknologien langsomt modnedes og ændrede byen. Det er formentlig det samme vi nu står overfor. Hvis vi skal videre fra de første spæde erfaringer hvor vi nu har identificeret problemets omfang og kender de mulige løsninger, til en version 2.0, skal vi tage udgangspunkt i byen og ikke vandet.

Byen som et kultiveret landskab bliver her omdrejningspunktet hvor vi skal udnytte landskabets evne til at tilpasse og bøje af frem for at forlade os på et nyt 'system' der bryder sammen. Vi har ikke brug for nye beregninger a la klimafaktor 1,3 men et grundlæggende nyt syn på hvad byen er - og skal være i fremtiden. Det udfordrer den traditionelle fagdisciplinære tilgang og nuværende organisationsformer. Vi skal lave by med klimatilpasning, ikke klimatilpasning af byen.

Version 1.0 skal nok med tiden løse det nuværende problem, men hvad med hvad med

CO²-emission, forældet trafikstruktur, byens sociale sammenhængskraft, samt visionen om den sunde by med plads til bevægelse og motion?

Lad os udfordre løsningerne som vi ser nu, ved at få det bygget, evalueret, prøve noget nyt og lære af det og så justere i de kommende projekter. Lad os samtidig have modet til at tage den kendte by op til genovervejelse og leve drømmene og visionerne ud så vi får mest mulig 'by' ud af de kommende års investeringer. Det tog 60 år sidst, vi er kun lige startet.

19. januar 2015 / Af mae@dac.dk

Sidst opdateret d. 24. februar 2015